

Іскрижицька Анастасія, асистент, асистент кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир.

КІНЕЗІОЛОГІЯ, ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Останнім часом спостерігається збільшення кількості дітей з труднощами в навчанні, різними порушеннями в розвитку, труднощами в адаптації, також збільшилася кількість дітей із

[Дата]

загальним недорозвиненням мовлення та дизартрією. Для подолання у таких дітей мовленнєвих порушень та попередження порушень у розвитку необхідно зміцнювати їхнє психічне здоров'я за допомогою проведення комплексної психокорекційної роботи [3].

Одним із ключових компонентів зазначеної діяльності виступає кінезіологічна корекція. Актуальність кінезіології зумовлена зростанням уваги до дітей з тяжкими порушеннями мовлення, зокрема, у таких дітей відзначається затримка розвитку вербально-логічного мислення, труднощі в опануванні аналітико-синтетичних операцій, порівняння та узагальнення. Крім того, у них часто спостерігається недостатній розвиток дрібної моторики та порушення координації рухів. Кінезіологія є здоров'язберезувальною технологією, вправи якої спрямовані на збереження здоров'я дітей, корекцію та профілактику порушень у їхньому розвитку.

Василь Олександрович Сухомлинський вважав, що рух пальців призводить посилення погоджень діяльності мовленнєвих зон. Розвиток інтелекту безпосередньо залежить від сформованості півкуль головного мозку та їхньої взаємодії. Зважаючи на це, дуже важливо застосовувати на практиці цю інноваційну технологію, що зробить доступною тренування «мозку» у дітей дошкільного, шкільного віку та дітей з особливими освітніми потребами [3].

Кінезіологія – міждисциплінарна наука, що досліджує взаємозв'язок між руховою активністю та когнітивними функціями, сприяючи розвитку розумових здібностей та оптимізації фізичного здоров'я через спеціалізовані рухові вправи. Ця наука часто концептуалізована як «гімнастика мозку», спрямована на підвищення ефективності навчання та виконання різноманітних видів діяльності шляхом стимуляції нейропластичності. Кінезіологічні вправи сприяють інтеграції функцій правої та лівої півкуль головного мозку, покращуючи міжпівкульну взаємодію та розвиваючи інтеграцію сомато-когнітивних процесів. Права півкуля відповідає за тіло, координацію рухів, просторе сприйняття, а ліва півкуля головного мозку – відповідає за сприйняття слухової інформації, постановки мети. Дві півкулі працюють синхронізовано та є доповненням один одного.

Мета кінезіології – це налагодження міжпівкульної взаємодії головного мозку, що сприяє покращенню когнітивних функцій, таких як пам'ять, увага та мислення. Це досягається через спеціалізовані рухові вправи, які стимулюють нейропластичність.

Завданнями кінезіології є:

- діагностика функціональних порушень;

- корекція рухових дисфункцій;
- стимуляція когнітивних функцій;
- нормалізація психоемоційного стану.

Кінезіологічні вправи проводяться у будь-які режимні моменти довжиною 3-5 хвилин щодня без пропусків; можуть проводитися стоячи або сидячи за столами.

Картотека кінезіологічних вправ:

1. Вправи для розвитку міжпівкульної взаємодії.

«Вухо-ніс»

Інструкція. Дитина лівою рукою береться за кінчик носа, а правою - за протилежне вухо. Потім одночасно плескає в долоні та змінює положення рук. Ця вправа покращує координацію, концентрацію та переключення уваги.

«Дзеркальне малювання»

Інструкція. Дитина бере в обидві руки олівці або крейду. Одночасно малює симетричні малюнки, літери або цифри на папері. Ця вправа сприяє синхронізації роботи обох півкуль мозку, розвитку творчих здібностей.

«Долоня-ребро-кулак»

Інструкція. Дитина послідовно змінює положення руки: долоня на столі, ребро долоні на столі, кулак на столі. Виконує вправу спочатку однією рукою, потім іншою, а потім обома руками одночасно. Ця вправа покращує координацію, концентрацію та переключення уваги.

2. Вправи для розвитку дрібної моторики.

«Перебирання круп»

Інструкція. Дитина перебирає дрібні предмети (горох, квасолю, гудзики) з однієї ємності в іншу. Ця вправа розвиває дрібну моторику, тактильні відчуття та координацію.

«Шнурівка»

Інструкція. Дитина протягує шнурок через отвори в спеціальній іграшці або картоні. Ця вправа розвиває дрібну моторику, координацію та посидючість.

3. Вправи для розвитку координації.

«Слон»

Інструкція. Дитина витягує одну руку вперед, як хобот слона, і малює нею горизонтальну вісімку. Очі стежать за рухами руки. Ця вправа покращує координацію, баланс та концентрацію.

«Млин»

Інструкція. Дитина виконує кругові рухи руками, як млин. Ця вправа розвиває координацію, баланс та силу.

Отже, кінезіологія є ефективним засобом розвитку мовлення у дітей з ТМП, оскільки стимулює мозок та покращує міжпівкульну взаємодію, розвиває дрібну моторику, покращує пам'ять, увагу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біомеханічні аспекти руховий якостей : вибрані лекції з кінезіології : метод. посіб. для студ. Львів : ЛДУФК, 2019. Ч. 1. 72 с.

2. Носко М., Архипов О. Біометрія рухових дій людини : монографія. Київ : Слово, 2021. 215 с.

3. Дидактична гра «Конструктор емоцій». URL: <https://surl.li/myubcw> (Дата звернення: 17.03.2025)

4. Дитяча кінезіологія. URL: <https://surl.li/juzjai> (Дата звернення: 17.03.2025)